

1996-04-09

BESLUT OM INRÄTTANDE AV NATURRESERVATET GROTTBERGET VID LÅNGSJÖN I HÖLÖ, SÖDERTÄLJE KOMMUN

(3 Bilagor: Reservatskarta bil. 1, skötselplan med karta bil. 2 och besvärshänvisning bil. 3)

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET:

Namn	Grottberget
Kommun	Södertälje
Kommundel	Hölö/Mörkö
Läge	Grottberget ligger intill Långsjöns östra strand ca: 10 km SV om Hölö
Kartor	Topografiska (gröna) kartan Nyköping NO, Ekonomiska kartan 9H 8i
Gräns	Den streckade linjen som anges på den till beslutet bifogade kartan
Fastigheter	Del av Ernesidan 1:3, del av Vrå 5:1
Markägare	Adam och Axel Tällgård respektive Lilly Wahlgren m fl
Areal	cirka 5 ha land, cirka 0,3 ha vatten
Förvaltare	Miljöförvaltningen i Södertälje kommun i samråd med markägarna

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET:

Området är beläget i ett sprickdalslandskap med förhållandevis små men höga bergklackar intill Långsjön i Hölö kommun. Själva Grottberget är en sådan bergklack med lodrät stup ut mot sjön där stora stenblock bildar "grottor" vid bergfoten. Utsikten från Grottberget över Långsjön med det flackare jordbrukslandskapet på andra sidan sjön är magnifik. Rester av en gammal fornborg finns på berget. På insidan av berget har inlandsisen slipat och skulpterat berget utefter en lång sträcka. Denna imponerande bergvägg kan med viss fantasi liknas vid skrovet på ett större fartyg. I den angränsande dalgången växer hundraårig luckig barrskog med mycket hassel på vissa platser. Här och var står en del äldre månghundraåriga ekar inklämda i skogen samt på bergssluttningarna. Karaktären på skogen samt rester av en grindstolpe antyder att området tidigare hävdats genom bete eller dylikt. Vissa partier i dalgångens centrala delar är kärrartade. Död ved, även grov, förekommer relativt rikligt i området. I områdets sydvästra del i sluttningen ner mot ett torpet Bergsjö växer en hel del 50 -årig ädelgran som vuxit sig grov. Naturlig föryngring av dessa granar pågår i den översilade sluttningen. Några mycket gamla ekar står längst nere i skogsbrynet vid torpet och trängs med dessa granar. Naturreservatet omges av skogsområden av liknande karaktär om man bortser från att vissa delar relativt nyligen avverkats.

Tack vare områdets karaktär, och förhållandevis orörda skog samt dess topografiska läge invid Långsjön är artrikedomen stor bland djur och växter. Här finns flera så kallade rödlistade arter

(hotade sällsynta och hänsynskrävande arter) bland svampar, lavar, mossor och insekter. Några är knutna till död barrved i fuktig miljö medan andra trivs på de mer solbelysta ekarna.

Rödlistade arter

I området finns bl. a. den sällsynta brantickan och den hänsynskrävande ulltickan. Bland lavar-na finns de hänsynskrävande arterna: rödbrun blekspik, skuggorangelav och kortskaftad ärgspik. Bland de rödlistade mossorna har hittats tre hänsynskrävande arter: asphättemossa, grön sköldmossa och vedtrappmossa. Microrhagus lepidus och stekelbock är rödlistade insektsarter som förekommer här. Bland däggdjuren finns också en art nämligen den sårbara fransfladdermusen som påträffades vid en inventering i området under 1994.

Andra intressanta växt- och djurarter

Bland andra intressanta växter i området kan nämnas norrlandslav som växer på en bergsida in mot dalgången. Njurlav växer på ett par lönnar på norra sidan av berget. Skriftlaven är vanlig på hasseln i området. Vidare finns även bland mossorna flera arter som signalerar höga naturvärden. Här kan nämnas grov baronmossa, fällmossa, platt fjädermossa och träd-porella samt den mindre allmänna släta hättemossan som här bl a växer på några lönnar i området. Bland mer intressanta svamparter kan nämnas hasselticka, rutsinn samt granticka. Kärllväxtfloran i de sydvända sluttningarna är rik med arter som vätteros, myskmadra och sårlåka.

I området förekommer en hel del skogsanknutna fåglar där de relativt skygga arterna dubbeltrast och nötkråka kan nämnas. Kattugglan häckar i området. I sydbranten mot sjön häckar korpen. Från sjön hör man ofta under våren och sommaren storlommar ropa. Förutom den ovan nämnda fransfladdermusen finns flera arter fladdermöss i området såsom Brandts/mustaschfladdermus, dvärgfladdermus, långörad fladdermus, nordisk fladdermus och vattenfladdermus.

ÄRENDETS BEREDNING

Miljönämnden har tagit initiativ till bildande av rubricerat naturreservat och har i samband därmed begärt och erhållit generell delegation från länsstyrelsen att bilda naturreservat mm inom kommunen (länsstyrelsens beslut 1994-06-23). Miljöförvaltningen hade dessförinnan varit i kontakt med markägarna och bl. a. redovisat vilka rödlistade arter som påträffats i området vid de inventeringar som gjorts inom projektet "hotade arter på Södertörn". Besök gjordes i fält med respektive fastighets markägare för att se vilket område som avsågs bli skyddat. I samråd med markägarna beslöts att en opartisk värdering av skogen skulle göras inför fortsatta diskussioner om ett eventuellt reservat. Lantmäteriet fastighetsdata gjorde en värdering i december 1994 som sedan uppdaterades av värderingsmannen den 13 juni 1995 eftersom priserna på skog stigit kraftigt under våren 1995. Under december 1995 träffades överenskommelser med markägarna om att ett naturreservat fick bildas som innebär att skogsbruk inte får bedrivas inom reservatet. I överenskommelsen förband sig kommunen att betala intrångsersättning till markägarna enligt den ovan nämnda värderingen. Som underlag för överenskommelsen ingick förutom värderingshandlingarna även förslaget till beslut om naturreservatet Grottberget.

MILJÖNÄMNDENS BESLUT

Med stöd av 7 § naturvårdslagen(1964:822) samt länsstyrelsens beslut 1994-06 23 om delegering till Södertälje kommun att fatta beslut om inrättande av naturreservat m.m. förklarar miljönämnden i Södertälje kommun (Miljönämndens beslut 1996-04-09. § 67) det område som anges med streckad linje på bifogade karta som naturreservat. Miljönämnden har i samband med beslutet funnit att åtgärderna att bilda naturreservatet är förenliga med hushållningsbestämmelserna i naturresurslagens 2 och 3 kapitel

NATURRESERVATETS NAMN:

skall vara **Grottberget**

ÄNDAMÅLET MED RESERVATET:

Att bevara områdets höga naturvärden med flera rödlistade arter av svampar, mossor lavar och insekter.

ÄNDAMÅLET TRYGGAS GENOM ATT:

1. skogen skall få utvecklas fritt med undantag av frihuggning kring vissa stora ekar samt inom ett begränsat område där ädelgranbestånd tas bort.
2. allemansrätten begränsas i området när det gäller sådana aktiviteter som kan tänkas skada de värden som skall bevaras.

FÖRESKRIFTER FÖR RESERVATET

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar miljönämnden med stöd av 8-10§ naturvårdslagen och 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter skall gälla inom reservatet.

A/ Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen i rätten att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. Uppföra ny byggnad, vindskydd, koja eller annan anläggning
2. Spränga, gräva, schakta, dika, utfylla, borra, mejsla måla, spränga eller på annat sätt skada mark block och berghällar
3. Dra fram väg eller röja fram stigar utöver de som redovisas i bifogad skötselplan
4. Dra fram nya ledningar i mark och luft
5. Bedriva skogsbruk utöver vad som framgår av skötselplan. Avverka eller skada träd och buskar eller utföra annan skoglig åtgärd
6. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
7. Sätta upp orienteringskontroller, ordna orienteringstävlingar som berör rerservatområdet, eller markera spår

Utan hinder av förbuden är det tillåtet :

1. för sakägare att använda hund vid jakt i området samt bedriva och upplåta fiskerätt.
2. underhålla befintliga luftledningsgator efter samråd med naturvårdsförvaltaren
3. för naturvårdsförvaltaren att sköta reservatet enligt skötselplan samt märka ut naturreservatets gränser och sätta upp nödvändiga informationsskyltar.

B/ Föreskrifter med stöd av 9§ naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare, arrendator och andra innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande åtgärder och anordningar vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet, nämligen:

1. utmärkning av naturreservatets gränser, uppsättning av nödvändiga informationsskyltar.
2. i övrigt vidta åtgärder som framgår av bifogad skötselplan såsom att frihugga kring större ekar inom reservatet samt ta bort ädelgranar i områdets sydöstra del.

C/ Föreskrifter med stöd av 10§ naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och förordningar är det förbjudet att:

1. Campa (gäller även övernattning i grottorna)
2. Göra upp eld
3. Året runt beträda eller klättra i den lodräta branten på sjösidan av Grottberget enligt markering på kartan till beslutet, samt att klättra med klätterutrustning i övriga delar av berget.
4. Plocka eller gräva upp växter inklusive mossor och lavar, samt ta bort trädlevande mossor lavar och svampar. Bär och svampplockning i övrigt är dock tillåten.
5. Skada mark eller ytbildning
6. Ta döda grenar från stående eller liggande träd eller delar av träden som ligger på marken
7. Medföra okopplad hund eller katt
8. Rida
9. Framföra motordrivet fordon
10. Fiska
11. Övernatta med båt

Utan miljönämndens tillstånd är det dessutom förbjudet att:

1. Insamla djur och växter samt trädlevande mossor, lavar och svampar även om det är för vetenskapligt ändamål
2. Utnyttja området för militär övning

D/ Föreskriver med stöd av 9§ naturvårdsförordningen följande angående naturvårdsförvaltningen

1. Miljönämnden meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att faställa bifogad skötselplan (bil 2)
2. Naturvårdsförvaltare skall vara miljöförvaltningen i samråd med markägarna.

Föreskrifterna träder ikraft tre veckor efter den dag författningen utkommer från trycket i länets författningssamling.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen i Stockholms län se bilaga 3

BILAGOR:

1. Reservatskarta
2. Skötselplan med karta
3. Hur man överklagar

1996-01-19

FÖRSLAG TILL SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET GROTTBERGET I HÖLÖ KOMMUNDEL SÖDERTÄLJE KOMMUN, STOCKHOLMS LÄN

I princip skall skogen få utvecklas fritt inom reservatet. Smärre åtgärder som gynnar de rödlistade arterna i området skall dock tillåtas såsom. frihuggning av gamla ekar. Vidare skall ädelgranar i sydöstra delen av området tas bort för att hindra fortsatt spridning och gynna hassel och lundflora i sluttningen.

FÖRVALTNING

Naturvårdsförvaltare skall vara miljöförvaltningen i samråd med markägarna.

PARKERINGSPLATS, OCH SKYLTNING

En enklare parkeringsplats för några bilar ordnas utanför berörda fastigheter, drygt 1 km norr om naturreservatet, där den för allmänheten upplåtna vägen slutar. Vid gränsen till naturreservatet sätts en informationstavlor upp som redovisar områdets avgränsning och bestämmelser som gäller för allmänheten inom området. Plats för tavlorna bestäms av naturvårdsförvaltaren i samråd med berörd markägare. Förslag till plats för informationstavlorna framgår av kartan till skötselplanen.

Ett staket/gärdsgård sätts upp inom fastigheten Ernesidan i gränsen mellan naturreservatet och tomtplatsen vid Bergsjö. Framtida underhåll av detta åvilar naturvårdsförvaltaren.

Reservatgränsen skall i övrigt utmärkas enligt de anvisningar som naturvårdsverket angett för naturreservat.

FORNMINNE

Uppe på Grottberget finns ett registrerat fornminne (Hölö nr 146) i form av rester av en fornborg. Fornminnet är automatiskt skyddat enligt andra kapitlet i "lagen om kulturminnen m.m." (1988:950).

Grottorna nedanför berget benämns på vissa kartor som Eremitgrottan vilket syftar på att en man vid namn Ragnar Ekman en tid i början på 1900-talet bodde i grottorna medan han byggde en liten stuga vid foten av Grottberget som sedermera fick namnet Bergsjö.

NATURRESERVATET GROTTBERGET

